خبر

به همت سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی منتشر شد

جزوه قرآن خطی نفیس در گنجینه رضوی

رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی از انتشار جزوه خطی نفیس شماره ۴۷۰۰ گنجینه رضوی با محوریت جزء۲۲ قرآن کریم توسط این سازمان خبر داد.

به گزارش آستان‌نیوز، حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدجلال حسینی با اعلام این خبر، گفت: این سازمان در ادامه نهضت نشر نفایس رضوی و با هدف معرفی میراث گرانبهای موجود در گنجینه رضوی و بهره‌مندی علاقه‌مندان و پژوهشگران از مجموعه قرآن‌های خطی این گنجینه، اقدام به انتشار این جزوه قرآنی بی‌بدیل در پاییز ۱۴۰۵ کرده است.

وی بیان کرد: نسخه حاضر را می‌توان یکی از شاهکارهای هنر کتاب‌آرایی سده‌های پنجم و ششم هجری قمری دانست. البته از واقف و تاریخ وقف آن بر حرم مطهر رضوی اطلاعاتی وجود ندارد.

رئیس این سازمان ادامه داد: این مصحف در ۴۷ برگ در ابعاد ۵/۲۰ در ۱۴ سانتیمتر شامل جزء۲۲ قرآن کریم؛ از آیه ۳۱ سوره احزاب تا آیه ۲۰ سوره یاسین است.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین حسینی درباره شاخصه‌های نفاست اثر نیز عنوان کرد: نسخه دارای چهار صفحه استقبال در آغاز و دو صفحه بدرقه در پایان با لوح‌هایی تماماً تذهیب‌دار است که با طراحی منحصر به‌فرد و رنگ‌آمیزی بدیع از نمونه‌های درخشان تذهیب ایرانی به شمار می‌رود.

وی افزود: از ویژگی‌های خاص این صفحات، درج آیاتی از قرآن در حاشیه لوح‌های صفحات استقبال بوده که به قلم کوفی شرقی زرین گرداگرد هر صفحه، کتابت شده است.

رئیس سازمان گفت: همچنین وجود حاشیه با ریک تذهیب‌دار گرداگرد مسطر در تمام صفحات نسخه از دیگر ویژگی‌های نفاست اثر محسوب می‌شود؛ چراکه چنین اقدامی در نسخه‌پردازی مصاحف نادر و کم‌سابقه است.

وی اضافه کرد: جلد مصحف نیز دارای حاشیه تزئینی است که به فن ضربی اجرا شده است. در جلد آن که از نوع طبله‌دار است، پشت و روی مصحف، یک قاب مستطیل بزرگ درج شده که اضلاع آن با نقش زنجیری تزئین شده است. مرکز این مستطیل دارای شمسه‌ای منقش است که همین نقوش و قاب‌بندی با ساختاری مثلثی روی طبله نیز تکرار شده است.

با حضور رؤسا و مدیران دو مجموعه در مشهد مقدس امضا شد

تفاهم‌نامه همکاری میان کتابخانه رضوی و دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی

تفاهم‌نامه همکاری میان سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی و دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی در مشهد مقدس منعقد شد.

به گزارش آستان‌نیوز، مراسم امضای این تفاهم‌نامه، دوشنبه دوم آذرماه ۱۴۰۵، با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجلال حسینی؛ رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی و حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدمحمدتقی قبولی درافشان؛ رئیس دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی و جمعی از مدیران سازمان و استادان دانشگاه، در این دانشکده در مشهد مقدس برگزار شد.

این تفاهم‌نامه با موضوع همکاری‌های علمی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی میان این دو مجموعه در راستای حل مسائل علمی، ترویج معارف اسلامی و صیانت از میراث مکتوب، به مدت سه سال به امضای طرفین رسید.

از جمله اهداف این همکاری‌های دوجانبه می‌توان به تحکیم ارتباط فعال و مؤثر سازمان با استادان و دانشجویان دانشکده الهیات و معارف اسلامی، بهره‌گیری بهینه و متقابل از ظرفیت‌های علمی و پژوهشی دو طرف و فراهم‌سازی امکان استفاده از منابع دیجیتال نسخ خطی در چارچوب ضوابط و مجوزهای مربوط و جهت‌دهی به پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و طرح‌های پژوهشی به سمت نیازها و مسائل تقاضامحور و مسئله‌محور حوزه دین، تاریخ اسلام، نسخ خطی و علوم اسلامی اشاره کرد.

زمینه‌های همکاری‌های مشترک

همکاری در اجرای طرح‌های تحقیقاتی مشترک، میان‌رشته‌ای و ایجاد فرصت‌های مطالعاتی برای استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی و همکاری مشترک در برگزاری همایش‌ها، نشست‌های تخصصی، کرسی‌های نظریه‌پردازی، کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی علمی و تخصصی، برخی از زمینه‌های همکاری‌های مشترک میان این سازمان و دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی محسوب می‌شود.

از دیگر محورهای این تفاهم‌نامه می‌توان از همکاری در شناسایی، معرفی و فراهم‌سازی دسترسی پژوهشگران به منابع چاپی و دیجیتال مورد نیاز از جمله تصاویر و اطلاعات نسخ خطی در چارچوب ضوابط، مجوزها و حقوق مالکیت فکری طرفین و همکاری در زمینه پژوهش، تصحیح، معرفی و مستندسازی نسخ خطی، اسناد تاریخی، چاپ سنگی و میراث مکتوب اسلامی نام برد.

همچنین می‌توان به مشارکت علمی در ایجاد، تقویت و انتشار مجلات علمی مشترک در حوزه‌های الهیات، علوم اسلامی و مطالعات تمدنی و فراهم‌سازی امکان دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی تخصصی دانشگاه برای سازمان و برعکس، در چارچوب ضوابط حقوقی و فنی، به‌عنوان دیگر زمینه‌های همکاری میان این دو مجموعه اشاره کرد.

عقد قراردادهای پژوهشی تقاضامحور و مسئله‌محور در حوزه‌های تخصصی مورد نیاز سازمان با مشارکت اعضای هیئت علمی دانشکده، تشکیل کارگروه علمی مشترک برای نیازسنجی، تعیین اولویت‌ها، بررسی و نظارت بر طرح‌های پژوهشی مشترک و برگزاری دوره‌ها و بازدیدهای کوتاه‌مدت علمی، پژوهشی و آموزشی در حوزه‌های مورد علاقه طرفین، از دیگر محورهای این تفاهم‌نامه به شمار می‌آید.

گفتنی است سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی با نهادهای مختلف کشور، همکاری و تعامل دارد و همواره تلاش کرده این همکاری‌ها را با انعقاد تفاهم‌نامه‌ها و برگزاری برنامه‌های مشترک، گسترش دهد.

در نشست تخصصی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی بررسی شد

تربیت اخلاقی در خانه و مدرسه؛ از مبانی نظری تا راهکارهای عملی

نشست تخصصی «تربیت اخلاقی در خانه و مدرسه» با حضور نویسنده کتاب، منتقدان و جمعی از پژوهشگران و مدیران مدارس در بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی برگزار شد.

به گزارش آستان‌نیوز، این نشست دوشنبه دوم آذرماه، به همت پژوهشکده معارف اسلامی در جهان معاصر در تالار شیخ طوسی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی برگزار شد. یحیی کاظمی، نویسنده کتاب «تربیت اخلاقی در خانه و مدرسه»، به معرفی اثر پرداخت و سکینه سلمان ماهینی و یزدانی، نقدها و دیدگاه‌های خود را مطرح کردند. دبیری نشست را محمدامین بابادی بر عهده داشت.

بابادی در آغاز، با اشاره به زمینه‌های پژوهشی نویسنده در فلسفه تعلیم و تربیت، رویکرد کاربردی کتاب را از دلایل انتخاب آن برای نقد و بررسی دانست و بر استفاده از دیدگاه‌های استادان و فعالان تربیتی برای تکمیل و ارتقای اثر تأکید کرد.

محسن شرفایی، رئیس پژوهشکده معارف اسلامی در جهان معاصر، در سخنان آغازین به فعالیت گروه تعلیم و تربیت اسلامی در این پژوهشکده اشاره کرد و گفت: بنیاد پژوهش‌های اسلامی در سال‌های اخیر، توجه به مسائل کاربردی و نیازهای روز جامعه را در برنامه‌های پژوهشی خود دنبال کرده است.

وی برگزاری این نشست را در همین زمینه ارزیابی کرد و به ظرفیت پژوهش‌های حوزه تعلیم و تربیت برای پرداختن به مسائل مبتلابه خانواده‌ها و محیط‌های آموزشی اشاره کرد.

تربیت اخلاقی به برنامه عملی نیاز دارد

یحیی کاظمی، دانشیار دانشگاه سیستان و بلوچستان و نویسنده کتاب، با بیان اینکه تدوین این اثر حاصل حدود ۱۰ سال کار و تکمیل تدریجی مباحث بوده است، گفت: دغدغه اصلی کتاب، ارائه برنامه‌هایی است که والدین و مربیان بتوانند از آن‌ها برای پرورش عملی صفات اخلاقی استفاده کنند.

وی تمرکز اثر را بر صفات اخلاقی مشترک میان انسان‌ها مانند راست‌گویی، عدالت و مهربانی دانست و افزود: دانش و تخصص به‌تنهایی معیار اخلاقی بودن انسان نیست؛ ممکن است فردی در حرفه خود توانمند باشد، اما در رفتار با دیگران، اصول اخلاقی را رعایت نکند.

کاظمی با نقد وضعیت تربیت اخلاقی در مدارس اظهار کرد: درباره ارزش‌های اخلاقی سخن گفته می‌شود، اما مسئله اصلی این است که برای تبدیل این مفاهیم به رفتار دانش‌آموزان، چه برنامه مشخصی داریم و چگونه می‌توانیم راست‌گویی، قانون‌مداری و دیگر صفات اخلاقی را در آنان پرورش دهیم.

وی دوره ابتدایی و به‌ویژه فاصله ۶ تا ۹ سالگی را در شکل‌گیری نگرش‌ها و صفات اخلاقی مهم دانست و گفت: برنامه تربیتی باید ابعاد شناختی، عاطفی و رفتاری را در کنار یکدیگر در نظر بگیرد و به موقعیت‌های واقعی زندگی کودک راه پیدا کند.

خویشتن‌داری؛ از کنترل بیرونی تا انتخاب آگاهانه

نویسنده کتاب در معرفی ساختار اثر توضیح داد: کتاب در سه بخش و ۱۰ فصل تنظیم شده است؛ بخش نخست به معرفی و روش‌های پرورش ۱۸ صفت اخلاقی در پنج دسته می‌پردازد، بخش دوم شامل بازنگری برنامه‌های موجود و پیشنهاد برنامه‌های جدید است و بخش سوم، مباحث نظری تربیت و اخلاق را در بر می‌گیرد.

وی با معرفی خویشتن‌داری به‌عنوان یکی از صفات راهبردی مورد توجه کتاب، بیان کرد: کودک باید فرصت داشته باشد در موقعیت انتخاب قرار بگیرد و خودداری از رفتار نادرست را تمرین کند. حذف همه موقعیت‌های انتخاب و اتکای کامل به کنترل بیرونی، فرصت تمرین خویشتن‌داری را از او می‌گیرد.

کاظمی تفکیک رفتار کودک از شخصیت او، توجه به تلاش به‌جای تمرکز صرف بر نتیجه، کاهش کنترل‌های بیرونی و آموزش مهارت‌های خودکنترلی را از روش‌های مطرح‌شده در کتاب برشمرد و افزود: هنگام مواجهه با خطای کودک باید رفتار نادرست را نقد کرد تا امکان اصلاح و بازگشت برای او باقی بماند.

وی همچنین تصریح کرد: بخشی از روش‌های پیشنهادی کتاب در پژوهش‌های دانشجویی و فعالیت‌های تحقیقاتی بررسی شده‌اند، اما همه برنامه‌ها آزمون تجربی نشده‌اند و همچنان زمینه پژوهش درباره اثربخشی آن‌ها وجود دارد.

مبانی، مخاطب و مرز مفاهیم باید روشن باشد

سکینه سلمان ماهینی دارای دکترای فلسفه تعلیم و تربیت و منتقد کتاب، با اشاره به سابقه مطالعات خود در آموزش اخلاق گفت: عنوان اثر، رویکرد کاربردی آن و تلاش برای ارائه دسته‌بندی‌های تازه، توجه‌برانگیز است؛ با این حال، مبانی و رویکرد نویسنده در بخش‌هایی از کتاب برای خواننده به‌اندازه کافی روشن نمی‌شود.

وی افزود: باید مشخص باشد پیشنهادها بر چه مبنای نظری، یافته پژوهشی یا استدلالی استوارند و کدام بخش، دیدگاه و پیشنهاد نویسنده است. برخی گزاره‌های قطعی کتاب نیز به توضیح و استناد بیشتری نیاز دارند.

این منتقد، تعیین دقیق مخاطب را از ضرورت‌های اثر دانست و اظهار کرد: عنوان «خانه و مدرسه» انتظار پرداختن روشن به نقش والدین را ایجاد می‌کند، در حالی که بخش قابل توجهی از راهکارها خطاب به معلم است. همچنین مدرسه مجموعه‌ای فراتر از معلم است و نقش دیگر عوامل تربیتی آن نیز باید دیده شود.

وی درباره گروه سنی مخاطب ادامه داد: لازم است روشن شود هر روش برای چه سن و مقطعی مناسب است و جایگاه تربیت پیش از ورود به مدرسه و پس از دوره مورد تأکید نویسنده، چگونه تعریف می‌شود.

انتخاب صفات اخلاقی نیازمند منطق روشن است

سلمان ماهینی، معیار تقسیم صفات به پنج دسته و تقدم برخی صفات بر دیگر موارد را از ابهام‌های کتاب دانست و گفت: تفاوت میان صفات خودتنظیمی و فردی یا دلیل قرار گرفتن برخی ویژگی‌ها در دسته راهبردی، باید روشن‌تر توضیح داده شود.

وی با اشاره به مفاهیمی مانند تفکر، معنویت، عزت نفس و اعتماد به‌نفس افزود: باید مرز میان توانمندی‌های انسانی، زمینه‌های اخلاقی شدن و خودِ صفات اخلاقی تبیین شود؛ زیرا قرار گرفتن این مفاهیم در یک مجموعه، نیازمند استدلال است.

این منتقد همچنین درباره تعریف برخی مفاهیم، برداشت کتاب از بعضی روایات اخلاقی و ادعای همبستگی صفات پرسش‌هایی مطرح کرد و گفت: تأثیر هر صفت بر صفات دیگر، میزان این تأثیر و چگونگی آن به بررسی و پشتوانه پژوهشی نیاز دارد.

وی تعمیم فقدان برنامه عملی به همه مدارس را نیز قابل نقد دانست و با اشاره به وجود تجربه‌های تربیتی در برخی مدارس، بر ضرورت بررسی این تجربه‌ها تأکید کرد. ادعای ورود کودکان بدون نگرش به مدرسه و نسبت تربیت اخلاقی با آموزش دینی در سنین مختلف، از دیگر پرسش‌های او بود.

کتاب کاربردی باید راه اجرا را نشان دهد

یزدانی دیگر منتقد نشست، با تفکیک ارزیابی ساختار و محتوای کتاب گفت: رعایت الگویی ثابت در بخش نخست شامل مفهوم، اهمیت، روش‌های پرورش و راهکارهای معلمی از نقاط قوت اثر است؛ اما پیوند بخش‌های دوم و سوم با بخش نخست، به انسجام و توضیح بیشتری نیاز دارد.

وی تأکید کرد: معیار ارزیابی، متن کتاب است؛ زیرا نویسنده همواره همراه اثر نیست تا ابهام‌های خواننده را توضیح دهد. ازاین‌رو، تعریف تربیت اخلاقی و نسبت آن با تربیت اجتماعی و معنوی باید در خود کتاب روشن باشد.

این منتقد، منطق انتخاب ۱۸ صفت را نیز نیازمند تبیین دانست و افزود: نویسنده می‌تواند دسته‌بندی خاص خود را ارائه کند، اما باید توضیح دهد چرا این صفات انتخاب شده‌اند، ملاک قرار گرفتن آن‌ها در هر دسته چیست و چرا برخی فضائل دیگر در این مجموعه نیامده‌اند. وی با اشاره به نمونه‌هایی مانند قدردانی، بخشندگی و عذرخواهی گفت: روشن شدن معیار انتخاب و کنار گذاشتن صفات، به خواننده کمک می‌کند حدود و هدف کتاب را بهتر بشناسد.

گستردگی موضوع، جای شرح عمیق و تجربه زیسته را نگیرد

یزدانی با اشاره به شمار بالای روش‌ها و راهکارهای ارائه‌شده در کتاب اظهار کرد: گستردگی موضوع در کنار ظرفیت مثبت آن، ممکن است فرصت توضیح عمیق هر روش را محدود کند. معرفی یک راهکار در حجمی کوتاه، همیشه برای اجرای آن در محیط واقعی کافی نیست.

وی توجه به مراحل رشد را ضروری دانست و افزود: باید مشخص باشد هر روش برای کدام بازه سنی و مقطع تحصیلی پیشنهاد می‌شود و اجرای آن در مراحل مختلف رشد، به چه تغییراتی نیاز دارد. این منتقد، استفاده از داستانک، موقعیت‌های واقعی و تجربه‌های زیسته والدین و مربیان را از راه‌های افزایش فهم‌پذیری و جذابیت کتاب برشمرد و گفت: خواننده باید بتواند مسئله و شیوه مواجهه با آن را در موقعیتی ملموس ببیند.

وی همچنین پیشنهاد کرد برای تقویت شیوه ارائه دستاوردهای پژوهشی، دوره‌های نویسندگی ویژه پژوهشگران برگزار شود تا پشتوانه علمی آثار با بیان روشن‌تر و ارتباط مؤثرتر با مخاطب همراه باشد.

موفقیت مدرسه با معدل و کنکور سنجیده می‌شود

سیدمحمدصادق علی‌پرست، مدیرعامل بنیاد فرهنگی رضوی با تصریح به اینکه کتاب را مطالعه نکرده و دیدگاه‌هایش ناظر به مطالب ارائه‌شده در نشست است، گفت: نمی‌توان همه مدارس را فاقد فعالیت عملی در تربیت اخلاقی دانست؛ مسئله مهم این است که رشد و منش اخلاقی در نظام ارزیابی مدارس جایگاه کافی ندارد. وی افزود: هنگامی که مدیر مدرسه باید موفقیت خود را با معدل و رتبه‌های کنکور گزارش کند، بخش عمده وقت و انرژی مدرسه نیز به همین شاخص‌ها اختصاص می‌یابد. انتظار خانواده‌ها برای حفظ نمره و نتیجه آزمون نیز این جهت‌گیری را تقویت می‌کند.

علی‌پرست با اشاره به تأکید سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر تقویت فضائل اخلاقی بیان کرد: در حوزه مباحث نظری ظرفیت فراوانی وجود دارد، اما طراحی سازوکارهایی که به پرورش دانش‌آموز صادق، مسئولیت‌پذیر، منصف، شجاع و مهربان بینجامد، همچنان مسئله‌ای جدی است.

وی از فروشگاه‌های بدون فروشنده و کتابخانه‌های مبتنی بر اعتماد در مدارس به‌عنوان نمونه‌های تمرین عملی صداقت و امانت‌داری یاد کرد و گفت: دانش‌آموز در این موقعیت‌ها، بدون نظارت مستقیم، پرداخت بهای کالا یا بازگرداندن کتاب را تمرین می‌کند.

مدیرعامل بنیاد فرهنگی رضوی همچنین بر روشن بودن پشتوانه نظری دسته‌بندی صفات و توجه به مبانی رشد تأکید کرد و جایگاه تربیت در سال‌های پیش از دبستان و نقش عادت‌ها را از موضوعات نیازمند بررسی دانست.

برنامه تازه باید به مسئله واقعی مدرسه پاسخ دهد

اعظم زرقانی، مسئول طرح و برنامه بنیاد فرهنگی رضوی، با بیان اینکه کتاب را مطالعه نکرده و پرسش‌هایش ناظر به ارائه نشست است، گفت: از اثری با عنوان تربیت اخلاقی در خانه و مدرسه انتظار می‌رود به پرسش‌های محیط عمل پاسخ دهد و برای فعالان مدرسه راه‌گشا باشد.

وی با اشاره به حضور مفاهیم اخلاقی در برنامه‌ها و کتاب‌های درسی افزود: باید بررسی شود این مفاهیم چگونه ارائه شده‌اند، چه اهدافی داشته‌اند و چرا در برخی موارد به شکل‌گیری منش مورد انتظار نینجامیده‌اند. پیشنهاد برنامه جدید، زمانی روشن‌تر می‌شود که بر آسیب‌شناسی برنامه‌های موجود استوار باشد.

زرقانی همچنین درباره نسبت آزادی، انتخاب و عادت‌آموزی در کودکان پرسش کرد و گفت: در دوره مورد تأکید نویسنده، باید روشن شود سازماندهی محیط برای شکل‌گیری عادت‌های مطلوب چگونه با فرصت انتخاب و تمرین خویشتن‌داری پیوند می‌یابد.

> تمرکز کتاب بر صفات اخلاقی مشترک میان انسان‌هاست و از آموزه‌های اسلامی نیز با توجه به مخاطبان کتاب استفاده شده است. هدف، ارائه پیشنهادهایی بوده که مربی بتواند آن‌ها را در عمل به کار بگیرد

جایگاه حیا و صبر در پرورش فضائل دیده شود

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمرتضی سلیمانی، معاون پرورشی بنیاد فرهنگی رضوی، با اشاره به رویکرد فضیلت‌محور کتاب، تقدم و تأخر صفات و نسبت آن‌ها با یکدیگر را از مسائل مهم تربیت اخلاقی دانست.

وی با بیان اینکه ویژگی‌ها و زمینه‌های افراد می‌تواند نقطه آغاز تربیت را متفاوت کند، افزود: باید میان ویژگی‌های اولیه فرد و فضیلتی که با تمرین و ممارست به ملکه تبدیل می‌شود، توجه و تمایز وجود داشته باشد.

سلیمانی همچنین بر بررسی جایگاه حیا و صبر در دسته‌بندی صفات تأکید کرد و گفت: به باور من، با توجه به آموزه‌های دینی، این دو صفت ظرفیت آن را دارند که در نسبت با شکل‌گیری فضائل دیگر، بیشتر مورد توجه قرار گیرند.

کودک باید نسبت انتخاب و پیامد را بفهمد

صادق زارع‌صفت، مدیر دبیرستان امام رضا(ع) با اشاره به ظرفیت آموزه‌های دینی و سیره رضوی در تربیت اخلاقی گفت: نقش‌الگویی، آداب تعامل و تأثیر منش بر رفتار، از موضوعاتی است که می‌تواند در تدوین راهکارهای تربیتی مورد استفاده قرار گیرد. وی با یادآوری حضور مفاهیم اخلاقی در کتاب‌های درسی داستان‌ها و روایت‌ها را از ابزارهای قابل استفاده برای آموزش عملی اخلاق دانست و افزود: وجود این محتواها را باید از میزان اثربخشی و چگونگی اجرای آن‌ها تفکیک کرد.

زارع‌صفت همچنین درباره روش قرار گرفتن کودک در موقعیت انتخاب اظهار کرد: باید توان و سطح آگاهی دانش‌آموز را در نظر گرفت. آشنایی او با پیامد رفتار و منطق انتخاب اخلاقی نیز موضوع مهمی است و نمی‌توان ضرورت توضیح دلایل رفتار را به‌طور کلی کنار گذاشت.

وی تلاش نویسنده برای ارائه دسته‌بندی تازه را از نقاط قابل توجه کتاب دانست و بر تکمیل آن با تبیین مبانی و شرایط اجرا تأکید کرد.

تمرکز کتاب بر صفات مشترک انسانی است

کاظمی در پاسخ به نقدها، با قدردانی از بررسی اثر، گفت: دسته‌بندی ارائه‌شده، حاصل کار خودم و مبتنی بر شباهت‌ها و تفاوت‌های صفات است. در آغاز بحث هر صفت نیز تلاش کرده‌ام تعریف مورد نظر را روشن کنم. وی درباره مبنای اثر توضیح داد: تمرکز کتاب بر صفات اخلاقی مشترک میان انسان‌هاست و از آموزه‌های اسلامی نیز با توجه به مخاطبان کتاب استفاده شده است. هدف، ارائه پیشنهادهایی بوده که مربی بتواند آن‌ها را در عمل به کار بگیرد.

وی در پاسخ به نقد کمبود داستان و شرح مفصل نیز بیان کرد: کوتاه بودن توضیحات، با هدف دسترسی سریع مربی به راهکارها بوده است؛ هرچند از نقدهای مطرح‌شده برای بهبود اثر استفاده می‌کنم.

تمایز آموزش مفهوم اخلاقی با برنامه پرورش رفتار

کاظمی درباره نقد وضعیت مدارس توضیح داد: مقصود من انکار وجود مفاهیم اخلاقی در اسناد و کتاب‌های درسی نیست؛ مسئله، برنامه مشخصی است که نشان دهد برای پرورش هر صفت، چه فعالیت‌هایی باید انجام شود و دانش‌آموز چگونه آن را تمرین کند. وی همچنین بر نقش همسالان در الگوسازی تأکید کرد و گفت: رفتار والدین و مربیان باید با فضیلتی که می‌خواهند پرورش دهند، هماهنگ باشد؛ برای مثال، اگر کودک گذشت یا بزرگواری نشان می‌دهد، نباید با واکنشی روبه‌رو شود که او را از تکرار آن رفتار بازدارد.

نویسنده کتاب در توضیح تأکید بر دوره ۶ تا ۹ سالگی، افزود: این تأکید به معنای نادیده گرفتن سال‌های پیش از دبستان نیست و تربیت مبتنی بر عادت در آن دوره نیز در کتاب مورد توجه قرار گرفته است. وی در پایان، با اشاره به تجربه‌های معدود اجرای برخی پیشنهادها در محیط آموزشی، بر امکان ادامه بررسی و آزمون عملی روش‌ها تأکید کرد.

پیشنهاد پیوند نقد علمی با تجربه مدارس

بابادی در جمع‌بندی نشست، ظرفیت ارتباط میان پژوهشگران و مجموعه مدارس بنیاد فرهنگی رضوی را زمینه‌ای برای بررسی عملی پیشنهادهای تربیتی دانست. در گفت‌وگوهای پایانی نیز پیشنهاد شد امکان اجرای برنامه‌ها در محیط مدرسه و ارزیابی آن‌ها با مشارکت معلمان و مسئولان آموزشی بررسی شود.